

Sygn. akt I Ca 349 /13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Antoni Smus

Sędziowie SSO Katarzyna Powalska

SSO Przemysław Majkowski

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa K. G. i T. G.

przeciwko Skarbowi Państwa – (...) Zarządowi (...) w B.

o ochronę naturalnego środowiska człowieka

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 31 maja 2013 r. sygn. akt I C 318/12

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej punktów 2 i 3 i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łasku pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 349/13

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym do Sądu Rejonowego w Łasku pełnomocnik powodów K. G. i T. G. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – (...) Zarządu (...) w B. kwoty 11 000,00 zł (w tym kwoty 5 000,00 zł tytułem obniżenia wartości nieruchomości i kwoty 6 000,00 zł tytułem kosztów dokonania robót budowlanych w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego dla nieruchomości) solidarnie na rzecz powodów z odsetkami ustawowymi od dnia 16 marca 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych.

Pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W piśmie procesowym z 05 kwietnia 2013 roku pełnomocnik powodów rozszerzył powództwo z tytułu utraty wartości nieruchomości do kwoty 16 200,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 16 marca 2012 roku do dnia zapłaty.

Pełnomocnik pozwanego wniósł natomiast o oddalenie rozszerzonego powództwa w tym roszczenia odsetkowego.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2013 roku, w sprawie sygn. akt I C 318/12, Sąd Rejonowy w Łasku zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – (...) Zarządu (...) w B. solidarnie na rzecz powodów T. G. i K. G. kwotę 16 200,00 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 16 marca 2012 roku do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalił. Nadto zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 1 408,00 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

Sąd a quo ustalił, że powodowie T. G. i K. G. są współwłaścicielami na prawach majątkowych wspólności małżeńskiej działek nr (...) położonych w miejscowości C. gmina B.. Na działce nr (...) znajduje się budynek mieszkalny i budynki gospodarcze garażowo – składowe. Powodowie około 5-6 lat temu wymienili wszystkie okna w budynku mieszkalnym. Około 4-5 lat temu wymienili drzwi zewnętrzne w budynku gospodarczym i wewnętrzne w budynku mieszkalnym. Około 4 lata temu wymienili wszystkie podłogi, a około 2 lat temu centralne ogrzewanie.

W dalszej części pisemnych motywów zapadłego orzeczenia Sąd Rejonowy ustalił, że miejscowość C. jest położona w pobliżu lotniska wojskowego. Hałas emitowany przez lotnisko przekracza dopuszczalny poziom hałasu w porze dziennej i nocnej. Z tego względu w dniu 09 lutego 2010 roku Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę Nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Ł. (Dz. U. Woj. (...) Nr 2010.88.689 z 29 marca 2010 roku). Przedmiotowa uchwała weszła w życie 13 kwietnia 2010 roku. Działka nr (...) w pasie od drogi do głębokości 75 m w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy B. jest przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi oraz zabudowę letniskową lub zagrodową, Dalsza część tej działki jest oznaczona jako tereny rolne. Działka nr (...) położona jest w podobszarze A obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego w/w uchwałą. Działki nr (...) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (...) SA przeznaczone pod grunty orne, trwale użytki rolne i częściowo pastwiska. Działka nr (...) położona jest częściowo w podobszarze A, a częściowo w podobszarze B obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego w/w uchwałą. Działka nr (...) położona jest w podobszarze B obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego w/w uchwałą.

Sąd Rejonowy podniósł także, że powołana uchwała ogranicza właścicieli działek położonych w obszarze ograniczonego użytkowania w ten sposób, że nie mogą oni skutecznie dochodzić zaniechanie emisji hałasu przez lotnisko. Ponadto w obszarze A wymieniona uchwała wprowadziła zakaz:

- przeznaczania terenu pod zabudowę mieszkaniową jedno i wielorodzinną, zagrodową i zamieszkania zbiorowego oraz mieszkaniowo – usługową;
- tworzenia terenów rekreacyjno – wypoczynkowych;
- tworzenia stref ochronnych A uzdrowisk;
- przeznaczania terenu pod budowę: szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
- budowy budynków jedno i wielorodzinnych oraz zamieszkania zbiorowego, zagrodowych, mieszkaniowo – usługowych, szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
- zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub części na budynki mieszkalne jedno i wielorodzinne oraz zamieszkania zbiorowego, mieszkaniowo – usługowego oraz na zabudowę zagrodową i na szpitale, domy opieki społecznej oraz obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży.

Sąd pierwszej instancji wskazał przy tym, że w podobszarze A dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na cele mieszkaniowe oraz budowę nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych

jako towarzyszących innym funkcjom, na warunkach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego, na warunkach określonych w decyzji o warunkach zabudowy.

W podobszarze B wymieniona uchwała wprowadziła zakaz:

- tworzenia stref ochronnych A uzdrowisk;
- przeznaczenia terenu pod budowę: szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, działających w porze nocy;
- budowy szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, działających w porze nocy;
- zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub części na szpitale, domy opieki społecznej oraz obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, działającym w porze nocy.

Wymieniona uchwała wprowadziła także następujące wymagania techniczne dotyczące budynków:

- w budynkach nowoprojektowanych należy zapewnić izolacyjność ścian zewnętrznych, okien, drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów, zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi izolacyjności przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych;
- w budynkach istniejących należy zastosować zabezpieczenia zapewniające izolacyjność ścian zewnętrznych, okien, drzwi ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów, zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi izolacyjności przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych.

W dalszej części pisemnych motywów rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji na podstawie opinii biegłych z zakresu szacowania nieruchomości ustalił, iż utrata prawa własności do nieruchomości, stanowiącej przedmiot sprawy, w związku z jej położeniem na obszarze ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego, wynosi 16 200,00 zł. Według stanu budynku mieszkalnego na dzień 11 kwietnia 2010 roku, dla poziomu hałasu powodowanego działaniami lotnisk wojskowego w miejscu położenia budynku oraz zgodnie z przepisami prawa budowlanego i Polskimi Normami, przegrody zewnętrzne zapewniały i zapewniają prawidłową ochronę pomieszczeń przed dźwiękami powietrznymi pochodzącymi z zewnątrz. Wobec tego, dla takiego stanu budynku koszt robót budowlanych, mających na celu poprawę izolacyjności akustycznej przegród budowlanych wynosi 0 zł.

Sąd a quo podniósł przy tym, iż oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika powodów:

- o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka G. K. na okoliczność uciążliwości powodowanej hałasem związanej z użytkowaniem na terenie lotniska wojskowego w Ł. samolotów (...) oraz brakiem zainteresowania nabywaniem nieruchomości na terenie wsi C. ponieważ uciążliwość hałasu powinna wynikać z pomiarów jego natężenia, a Z. świadków w tym zakresie są nieprecyzyjne i subiektywne, natomiast ograniczenie popytu na nieruchomości powinno być przedmiotem opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego;
- o dopuszczenie dowodu z przesłuchania powodów na okoliczność prac modernizacyjnych i remontowych wykonanych po 11 kwietnia 2010 roku oraz na okoliczność uciążliwości powodowanej hałasem związanym z użytkowaniem na terenie lotniska wojskowego w Ł. samolotów F-16 oraz brakiem zainteresowania nabywaniem nieruchomości na terenie wsi C., ponieważ uciążliwość hałasu powinna wynikać z pomiarów jego natężenia, a zeznania powodów w tym zakresie są nieprecyzyjne i subiektywne, ograniczenie popytu na nieruchomości powinno być przedmiotem opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego, natomiast rodzaj prac modernizacyjnych i remontowych wykonywanych w budynkach i przybliżone daty tych prac powódka podał w przesłuchaniu informacyjnym w dniu 17 października 2012 roku;

- o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych z zakresu akustyki i budownictwa lądowego w celu ustalenia zakresu i rodzaju prac budowlanych – instalacyjnych koniecznych do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego oraz budynków gospodarczych oraz dokonania wyceny tych prac, a w przypadku poniesionych już kosztów – ustalenie zasadności wykonanych prac i użytych materiałów budowlanych oraz ich wartości – w oparciu o przeprowadzone pomiary rzeczywistego poziomu hałasu ekspozycyjnego, ponieważ zdaniem Sądu hałas ekspozycyjny nie jest odpowiednią podstawą do określenia izolacyjności akustycznej przegród w budynkach. Hałas ten ma bardzo duże natężenie, ale trwa bardzo krótko w momencie startu samolotu. Sąd Rejonowy podkreślił, iż jego zdaniem przystosowanie budynków do tego hałasu nie jest konieczne i zasadne w świetle postanowień uchwały Nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 09 lutego 2010 roku o utworzeniu strefy ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Ł.. Uchwała ta przewiduje, że budynki znajdujące się w obszarze ograniczonego użytkowania powinny odpowiadać wymogom wynikającym z prawa budowlanego i z Polskich Norm. Biegli R. D. i K. R. w swej opinii stwierdzili, że Polskie Normy przewidują przyjęcie do obliczeń tzw. hałasu równoważnego, czyli hałasu uwzględniającego natężenie hałasu i częstość jego występowania. Poziom hałasu równoważnego został zmierzony i obliczony przed utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania w opracowaniu Biura (...). Opracowanie to jest podstawą ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, określenia natężenia hałasu w tym obszarze, zakazów i wymogów obowiązujących w tym obszarze, określenia jego granic i granic podobszarów. Zakwestionowanie prawidłowości pomiarów zawartych w w/w opracowaniu jest tożsame z zakwestionowaniem natężenia hałasu w strefie ograniczonego użytkowania, zakazów i wymogów obowiązujących w tym obszarze, określenia jego granic i granic podobszarów, a więc z samej uchwały Nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 09 lutego 2010 roku o utworzeniu strefy ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Ł.. Uchwała ta jako akt prawa miejscowego jest wiążąca i może być kwestionowana tylko w trybie przewidzianym w ustawie z 05 czerwca 1998 roku o samorządzie wojewódzkim.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd pierwszej instancji rozstrzygając kwestię zasadności roszczenia powodów wskazał, iż zgodnie z treścią art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku Nr 25, poz. 150 z późn. zm) w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. W świetle tego Sąd Rejonowy uznał, iż powodom przysługuje od pozwanego odszkodowanie w kwocie 16 200,00 zł, o którą to kwotę zmniejszyła się wartość przedmiotowej nieruchomości na skutek utworzenia strefy ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Ł.. Kwotę tę Sąd na podstawie art. 481§1 i 2 k.c. i art. 455 k.c. zasądził wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia następnego po dniu wskazanym przez powodów w pisemnym wezwaniu do zapłaty skierowanym do pozwanego.

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, iż w myśl art. 136 ust. 3 powołanej ustawy Prawo ochrony środowiska w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2 są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Wskazał przy tym, iż zgodnie z opinią biegłych budynki należące do powodów nie muszą być modernizowane w celu wypełnienia wymagań technicznych określonych w uchwale Nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 09 lutego 2010 roku o utworzeniu strefy ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Ł. i Dalego też powództwo w tym zakresie oddalono.

O kosztach Sąd Rejonowy rozstrzygnął na podstawie art.100 k.p.c.

Apelacje od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł pełnomocnik powodów w zakresie punktów 2 i 3 podnosząc następujące zarzuty :

1. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci art. 3 i 232 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka G. K., z przesłuchania powodów oraz z dowodu z opinii biegłych z zakresu akustyki i budownictwa lądowego i w ten sposób uniemożliwienia udowodnienia rozmiaru szkody;

2. naruszenie przepisu prawa procesowego w postaci art.278 § 1 k.p.c. poprzez zlecenie wykonania opinii w niniejszej sprawie wymagającej znajomości wiedzy specjalnej ściśle technicznej z zakresu akustyki i budownictwa biegłym z zakresu szacowania wartości nieruchomości;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku poprzez błędne i dowolne przyjęcie, iż w budynku powodów przegrody zewnętrzne zapewniają prawidłową ochronę pomieszczeń przed dźwiękami dochodzącymi z wojskowego lotniska w Ł. i stąd brak jest konieczności wykonywania robót budowlanych mających na celu poprawę izolacyjności akustycznej przegród budowlanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż Sąd Rejonowy dowolnie przyjął, że budynek powodów spełnia wymagania w zakresie izolacyjności akustycznej i nie wymaga przeprowadzenia w tym zakresie żadnych prac budowlanych. W tej części oparł się na opinii biegłych z zakresu szacowania i wyceny nieruchomości - R. D.i K. R., którzy nie posiadają żadnego wykształcenia i przygotowania zawodowego w zakresie budownictwa i akustyki. Znaczna część opinii tych biegłych odnosi się do lotniska wojskowego w K.. Nie dokonali oni przy tym żadnych pomiarów rzeczywistego poziomu hałasu dochodzącego do nieruchomości powodów z wojskowego lotniska w Ł.. Opierali się na przewidywanym poziomie hałasu dostarczonym przez pozwanego, które powstały przed utworzeniem o.o.u. Skarżący podniósł nadto, że Sąd oddalił wszystkie wnioski dowodowe zmierzające do wykazania rzeczywistego poziomu hałasu. Nie zachowując w tym zakresie konsekwencji. Oddalając bowiem wnioski o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków Sąd wskazał, iż poziom hałasu winien zostać zmierzony. Następnie zaś oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu akustyki. Przy czym Sąd Rejonowy zapomniał o własnym postanowieniu z dnia 5 grudnia 2012 roku, którym dowód z opinii biegłego takiej specjalności dopuścił.

Podnosząc powyższe zarzuty pełnomocnik powodów wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w Łasku w celu ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach sądowych.

W odpowiedzi na apelację powodów, pełnomocnik pozwanego wniósł o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania za postępowanie odwoławcze.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika powodów okazała się uzasadniona. Wskazać bowiem należy, że Sąd Rejonowy w Łasku wydając rozstrzygnięcie w zaskarżonej części nie rozpoznał istoty sprawy. Pojęcie „istoty sprawy” dotyczy jej aspektu materialnego, a więc nie rozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy Sąd nie zbadał podstawy materialnej pozwu, jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002, IV CKN 1298/00, LEX nr 80271, wyrok SN z dnia 23 września 1998r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22). Rozpoznanie istoty sprawy łączy się - mówiąc najogólniej - z rozważeniem oraz oceną poddanych przez strony pod osąd żądań i twierdzeń.

W niniejszej sprawie powodowie obok żądania stosowanej kwoty tytułem obniżenia wartości nieruchomości, zażądali także kwoty 6 000,00 zł tytułem kosztów dokonania robót budowlanych w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego dla swojej nieruchomości. W celu wykazania zasadności tej części żądania strona powodowa zgłosiła wnioski dowodowe zmierzające między innymi do ustalenia negatywnego wpływu na nieruchomość hałasu spowodowanego funkcjonowaniem wojskowego lotniska w Ł..

Analiza zarówno akt sprawy jak i uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego potwierdza zarzut apelacji, iż wnioskowane dowody nie zostały w sprawie przeprowadzone, a niezbędne dla rozstrzygnięcia tej części żądania okoliczności nie zostały należycie wyjaśnione. Sąd Rejonowy wprawdzie dopuścił dowód z opinii biegłego akustyka na okoliczność ustalenia zakresu i rodzaju prac budowlanych – instalacyjnych koniecznych do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego powodów (por. postanowienie – k.71), jednakże w konsekwencji dowodu tego nie przeprowadził, a ustaleń w tym przedmiocie dokonał na podstawie opinii biegłych z zakresu szacowania i wyceny nieruchomości. Wskazać jednak należy, że biegli R. D. i K. R. nie posiadają wiedzy z dziedziny akustyki, a swoje wnioski

w zakresie natężenia hałasu na nieruchomości powodów oparli jedynie na przewidywanym poziomie hałasu, który został zmierzony i obliczony w opracowaniu Biura (...)–ex Sp. z o.o. z czerwca 2007 roku – „Pomiary hałasu lotniczego do środowiska na terenie JW. (...) Ł. oraz rejonie zabudowy mieszkaniowej podczas planowanych lotów (...)”. Rację ma przy tym skarżący, iż pomiary te zostały przeprowadzone nim utworzono wokół lotniska wojskowego w Ł. strefę ograniczonego użytkowania. Wówczas też nie stacjonowały tam samoloty myśliwskie i transportowe sił powietrznych USA, a i liczba samolotów polskich była mniejsza. Obecnie zatem realia w porcie lotniczym w Ł. znacząco różnią się od tych przewidywanych w 2007 roku tj. w dacie sporządzenia opracowania przez Biuro (...). Tym samym nie sposób uznać za miarodajne ustaleń dotyczących przewidywanego tam poziomu hałasu. Ustalenie zaś tego poziomu w sposób pewny, było w ocenie Sądu Okręgowego, niezbędne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w zaskarżonej części. Jedynie bowiem poprzez ustalenia rzeczywistego natężenia hałasu na nieruchomości powodów, było możliwym rozważenie czy koniecznym jest wykonanie tam robót budowlanych mających na celu poprawę akustyczną budynku. W tym celu Sąd pierwszej instancji winien zatem zasięgnąć opinii specjalisty z dziedziny akustyki, gdyż jak sam słusznie zauważył uciążliwość hałasu powinna wynikać z pomiarów jego natężenia nie zaś z subiektywnych odczuć powodów czy świadków. Niezrozumiałym zatem jest sposób procedowania tegoż Sądu, który to najpierw dopuścił dowód z opinii biegłego akustyka (k.71), a następnie wniosek taki oddalił (k.120) rozważając szeroko w pisemnych motywach rozstrzygnięcia o jego bezzasadności (k.131-131v).

Taki sposób procedowania Sądu pierwszej instancji nie może być zaakceptowany, a brak istotnych ustaleń mogących stanowić podstawę rozstrzygnięcia o żądaniach powodów w zaskarżonej części i nierozpoznanie tym samym istoty sporu musi skutkować wydaniem orzeczenia kasatoryjnego przewidzianego w art. 386 § 4 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien przeprowadzić dowód z opinii biegłego akustyka celem zbadania rzeczywistego poziomu hałasu na nieruchomości powodów. Dopiero w oparciu o takie ustalenia Sąd winien zasięgnąć opinii biegłego z zakresu budownictwa w celu ustalenia zakresu i rodzaju prac budowlano – instalacyjnych koniecznych do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego powodów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, pozostawiając z mocy art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej Sądowi Rejonowemu w Łasku.